

RUSYA BİLGİ NOTU

KASIM
2022

GÜNCEL VERİLER

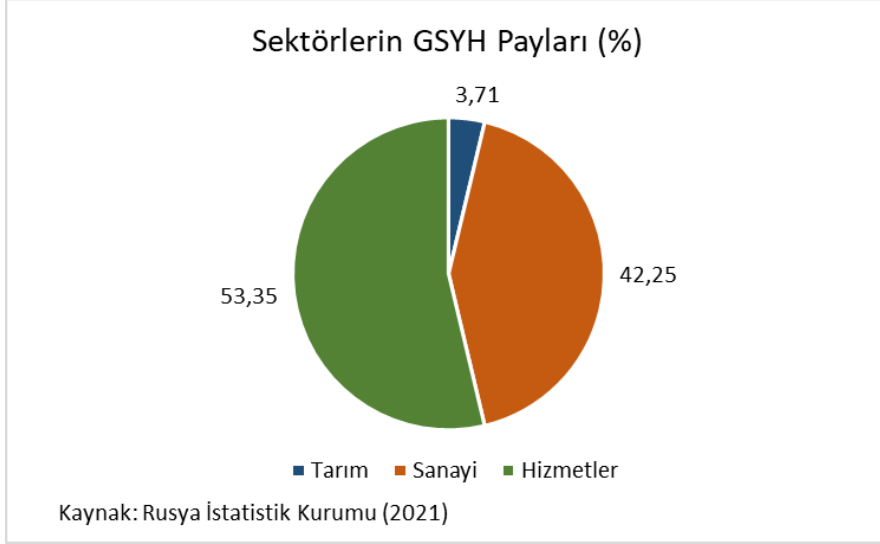
MAKROEKONOMİK
GÖSTERGELER VE TAHMİNLER

GÖSTERGE	DEĞER	2020	2021	2022 (tahmini)
GSYH (cari fiyatlarla)	Trilyon USD	1,484	1,778	2,133
Büyüme	%	-2,7	4,7	-3,4
Nüfus	Milyon Kişi	146	146	145,5
Kişi Başı Gelir	USD	10.155	12.219	14.665
Enflasyon	%	3,4	6,7	13,8
İşsizlik Oranı	%	5,7	4,8	4,0
Cari Denge / GSYH	%	2,4	6,9	12,2
Bütçe Dengesi / GSYH	%	-4,0	0,8	-2,3
İhracat	Milyar USD	337	492	330,3*
İthalat	Milyar USD	231	293	160,7*

Kaynak: IMF KEG Ekim 2022, Trademap, Rusya Merkez Bankası, (2022* Ticaret verileri Ocak-Haziran dönemidir.)

1. RUSYA EKONOMİSİ GENEL GÖRÜNÜMÜ

1991 yılında Sovyetler Birliği'nin dağılmasıyla, Rus hükümeti ekonomiyi yeniden planladı ve bir dizi reform uyguladı. 2000'li yıllara kadar enflasyon artışı, para biriminde ve gelirler de düşüş gibi bazı ekonomik problemler yaşayan Rusya ekonomisi, Sovyetler Birliği'nin çöküşünden sonra devam eden ekonomik problemlerin kaldırılması yönünde köklü değişiklikler yaptı. Özellikle, enerji politikasını iç ve dış politika ile uyumlu şekilde uyguladıktan sonra Rusya, kısa zamanda birçok sorununu halledebildi.

Ülke ekonomisi petrol ve doğalgaz başta olmak üzere birçok doğal kaynağa sahiptir. 2020 verilerine göre, Rusya 37,4 trilyon metreküp ile dünyanın 1. büyük doğalgaz rezervine sahiptir. Ayrıca, 107,8 milyar varil de petrol rezervi bulunmaktadır. Ülke sahip olduğu zengin doğal kaynaklar sayesinde sanayi sektörünü geliştirmiştir. 2021 verilerine göre, sanayi sektörünün GSYH içerisindeki payı %43'e yakındır. Sanayi sektörünün büyük çoğunluğunu yakıt, enerji ve metalürji gibi ağır sanayi oluşturmaktadır. İleri teknoloji ve tüketim malları ekonominin küçük bir kısmını oluşturmaktadır. Buna ek olarak, yaklaşık 600 büyük termik santral, 100'den fazla hidroelektrik santral ve elektrik üreten birkaç nükleer santrali vardır. Elektriğin yaklaşık dörtte üçü termik santrallerde üretilmektedir.

Rusya'da olumsuz hava koşulları ve ekilebilir arazının az olmasından dolayı tarım sektörü gelişmemiştir. Ekonominin %3,7'sini oluşturan sektörde en fazla tahıl yetiştirilmektedir. Hizmetler sektörü ise gelişmiş olup GSYH'nın %53,3'ünü oluşturmaktadır.

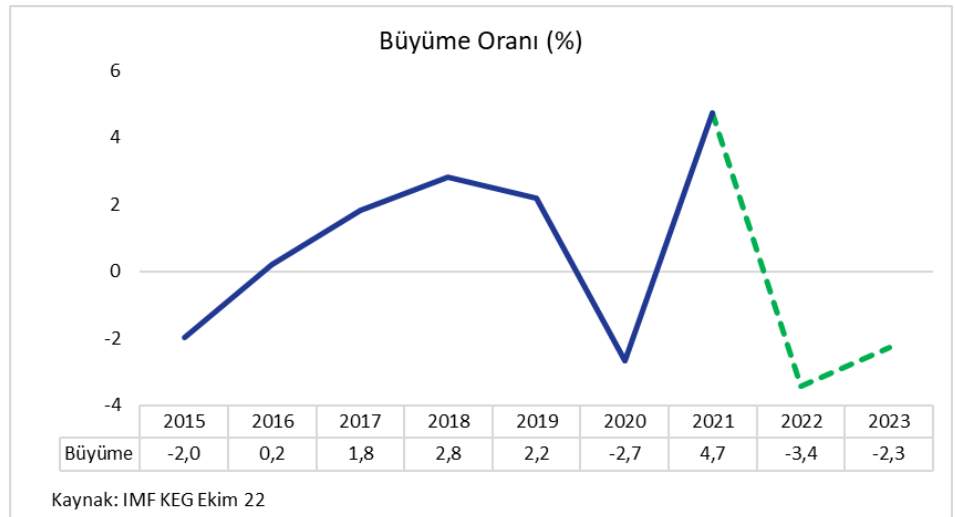
2- BÜYÜME

2010-2014 yıllarında pozitif büyüme yaşayan Rusya ekonomisi, 2014 yılında petrol fiyatlarında yaşanan düşüş ve ardından ABD'nin Kırım krizi yüzünden Rusya'ya yaptırım uygulamasıyla krize girmiş ve 2015 yılında %2 daralmıştır. 2016-2017 yıllarında Rusya uyguladığı sıkı maliye politikası ve petrol fiyatlarındaki görece yükseliş neticesiyle toparlanma yoluna girerek 2017 yılında %1,8 büyümüştür

Takip eden yılda hükümet altyapı, sağlık ve eğitim alanlarında ekonomik reform yapmıştır. İhtiyaç duyulan bu alanlara yatırım yapılması ülkenin 2018 yılında %2,8 oranında büyümesini sağlamıştır. 2019 yılında ise, petrol fiyatlarının düşük seyretmesi ve KDV'de etkili bir artış olması, ülkenin büyüme ivmesini kaybetmesine ve büyüme oranının %2,2 civarına gerilemesinde etkili olmuştur.

Rusya ekonomisi 2020 yılına her ne kadar güçlü makroekonomik temeller ile girse de salgın ile birlikte ülke ekonomisi %2,7 daralmıştır. Petrol fiyatlarının varil başına 20 ABD dolarına kadar gerilediği yılda, petrol piyasasını istikrara kavuşturmak için Rusya ve OPEC+ ülkeleri petrol üretimini azaltmıştır. Mayıs 2020'de, Rusya petrol üretimini yaklaşık %18 azaltarak en son 2004'te görülen seviyelere geriletmiştir. 2021 yılında, biriken tasarruflar ve hızlı kredi büyümesiyle desteklenen tüketici talebi büyümeyi desteklemiştir. Ayrıca, yükselen emtia fiyatları ve turizm kaynaklı sıçrama yaşanmıştır. Böylelikle ülke yıl sonunda %4,7 genişlemiştir.

2022'de Rusya'nın Ukrayna'yı işgali ile birlikte, Rusya'ya karşı ticari ve mali yaptırımlar uygulanmaya başlandı. Rusya her ne kadar sermaye kaçışını önlemek için faiz artırsa da Ruble'nin değer kaybı, borsaların askıya alınması, yabancı firmaların ülkeden çekilmesi ve birçok endüstrinin sekteye uğraması ülke ekonomisi için olumsuz ortamı oluşturmaya başlamıştır. 2022'nin ilk çeyreğinde baz etkisiyle %3,5 genişleyen ülke (2021 Ç4 büyümesi: %5 idi) ikinci çeyrekte %4,1 daralmıştır. Rus hükümeti yıl sonunda %2,9 daralma yaşanacağı öngörmektedir. IMF ise, Nisan tahminlerinde Rusya'nın %8,5 daralacağını öngörürken Ekim tahmininde Rusya'nın %3,4 daralacağı yönünde tahminini revize etmiştir.

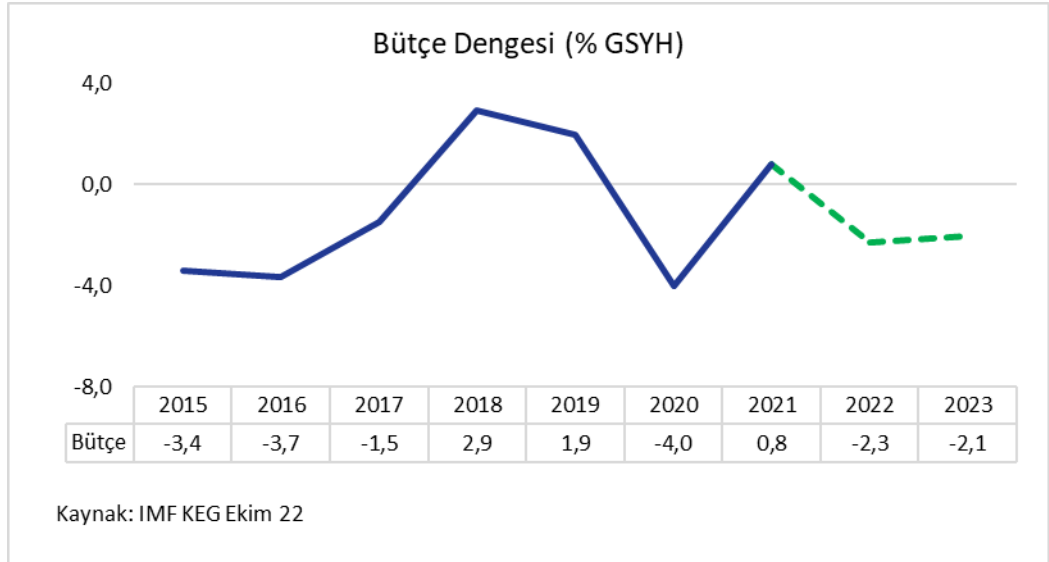

3. BÜTÇE DENGESİ

Rusya'nın bütçe dengesi devletin güçlü varlık fonu sayesinde iyi bir görünüm vermektedir. Ancak Rusya varlık fonunun enerji fiyatlarından etkilenmesi sebebiyle Rusya maliyesi de enerji fiyatlarından etkilenmektedir. 2014-2016 yılları arasında düşük petrol fiyatları ve ülkenin yaşadığı ekonomik kriz nedeniyle Rusya bu yıllarda GSYH cinsinden açık vermiştir. 2018 yılında enerji fiyatlarındaki görece yükseliş kamu maliyesine olumlu yansiyarak ülkenin %2,9 bütçe fazlası vermesini sağlamıştır.

Salgın döneminde KDV gibi güçlü gelirler sayesinde bütçe dengesi tahmin edilenden daha iyi bir performans sergileyerek GSYH cinsinden %4 açık vermiştir. 2021 yılında ise petrol ve gaz gelirlerinin %60 gelir vergilerinin %30 artması bütçeyi toparlamış ve %0,8 fazla vermesini sağlamıştır. 2022 yılında yaptırımlar nedeniyle Nisan tahmininde Rusya bütçesinin %4 açık vereceğini tahmin eden IMF, takip eden dönemde daralmanın daha az şiddetli olması, daha fazla maliye politikasıyla ve para politikası desteği sağlanmasıyla Ekim ayında tahminini %-2,3 olarak revize etmiştir.

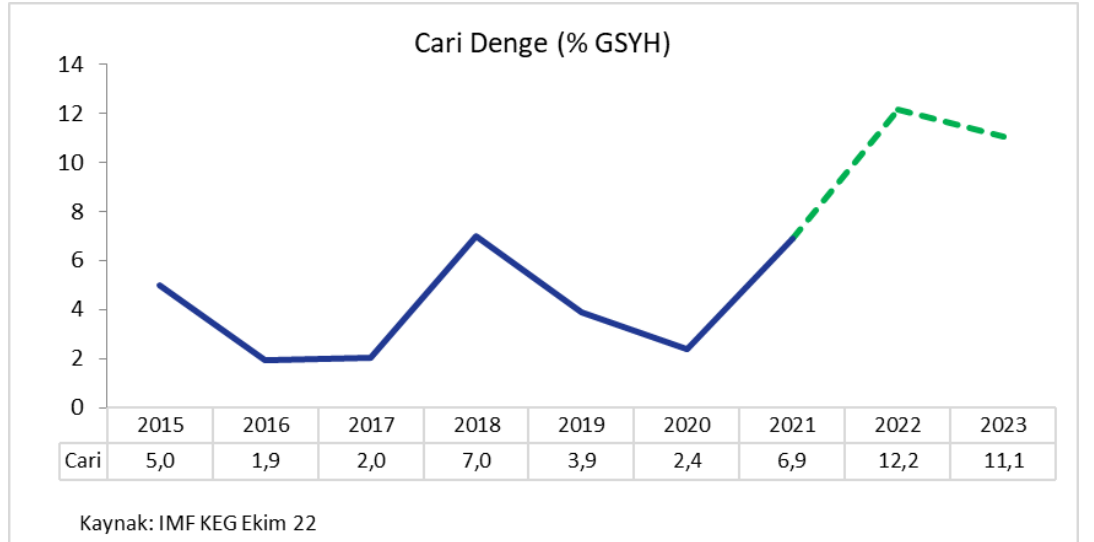
4. CARİ DENGE

Rusya cari dengesi genellikle fazla vermektedir. Dış ticaret fazlası ve petrol fiyatlarındaki dalgalanmalar ülkenin cari dengesini etkilemektedir. 2013-2017 yılları arasında ortalama olarak GSYH cinsinden %3 cari fazla veren ülke 2018 yılında ülkede gerçekleşen ekonomik reformlar ve nispeten yüksek petrol fiyatları sayesinde %7 cari fazla vererek son 10 yılın en yüksek rakamına ulaşmıştır.

2020 yılında ise, salgın neticesiyle ihracat azalmış, petrol fiyatları ise dip noktaları görmüştür ve ülkenin cari fazlası GSYH cinsinden %2,4'e gerilemiştir. 2021 yılında ise, cari fazla mal ihracatındaki büyüme öncülüğünde bir önceki yıla kıyasla 3 kattan fazla artarak 122 milyar USD'ye ulaşmıştır. Böylece, 2018'den bu yana en yüksek oranda cari fazla verilmiştir. (%6,9)

2022 yılının ilk çeyreğinde cari fazla, birinci ve ikincil dengedeki açığın büyümesine karşın, mal ve hizmet dengesinin güçlenmesiyle artmış ve 2021 yılına kıyasla cari hesap 3 katına çıkmıştır. Yılın ilk çeyreğinde 68,4 milyar dolar olan cari fazlanın Ocak-Ağustos döneminde 183,1 milyar dolar olduğu Rus hükümetine göre tahmin edilmektedir. IMF'e göre ise yıl sonunda GSYH cinsinden %12,2 fazla verileceği tahmin edilmektedir.

5. SWOT ANALİZİ (FITCH)

Güçlü Yönleri:

- Büyük bir cari fazla ve düşük dış borç yüküne sahiptir.
- Rusya doğal kaynaklar açısından zengindir. Ayrıca, diğer emtialar arasında küresel petrol, buğday, paladyum ve altın arzında önemli bir paya sahiptir. Bu nispeten istikrarlı bir gelir sağlayacaktır.
- Hükümetin mali durumu, düşük kamu borç yükü ile desteklenmektedir.
- AB, doğal gaz ithalatının yaklaşık %40'ını ve petrol ithalatının yaklaşık yarısını Rusya'dan karşılamaktadır.

Zayıf Yönleri:

- Ukrayna'daki savaş nedeniyle Batı'nın yaptırımları, 2022'de Rusya'daki ekonomik aktiviteyi ciddi şekilde kısıtlayarak resesyona yol açacaktır.
- Rusya, yaptırımlar ve ülkelerin iş yapma isteksizliği nedeniyle uluslararası ticaretten çok izole edilmiştir.
- Ekonominin petrol sektörüne bağımlılığı, onu özellikle değişken enerji fiyatlarına karşı savunmasız hale getirmektedir.
- Yüksek düzeyde yolsuzluk, iş ve faaliyet ortamı üzerinde ağırlık oluşturan birçok faktörden biridir.

Fırsatlar:

- Rusya ve Ukrayna arasında güçlü bir barış anlaşmasına varılırsa, Batı'nın Rusya'ya yönelik yaptırımları geri almaya başlaması muhtemeldir. Yatırımcılar, düşük maliyetli Rus varlıklarını satın almak için hızla hareket edebilir.
- Hükümetin Ulusal Projelerinin 2030'a kadar tam olarak uygulanması Rusya'nın büyüme potansiyeline ılımlı bir artış sağlayabilir.

Tehditler:

- Batı, Rusya'ya karşı enerji ticaretini hedef alan veya finans sektörüne yönelik mevcut önlemleri sıkılaştıran daha fazla ve ciddi yaptırımlar uygulayabilir. Bu, 2022'de daha da derin bir resesyona neden olabilir.
- Mal ve bileşen parça krizi, endüstriyel üretim kapasiteleri üzerinde baskı oluşturarak üretimde yavaşlamaya neden olabilir. Şirketler personeli azaltarak maliyetleri düşürdükçe, daha düşük karlar daha yüksek işsizliği tetikleyebilir.

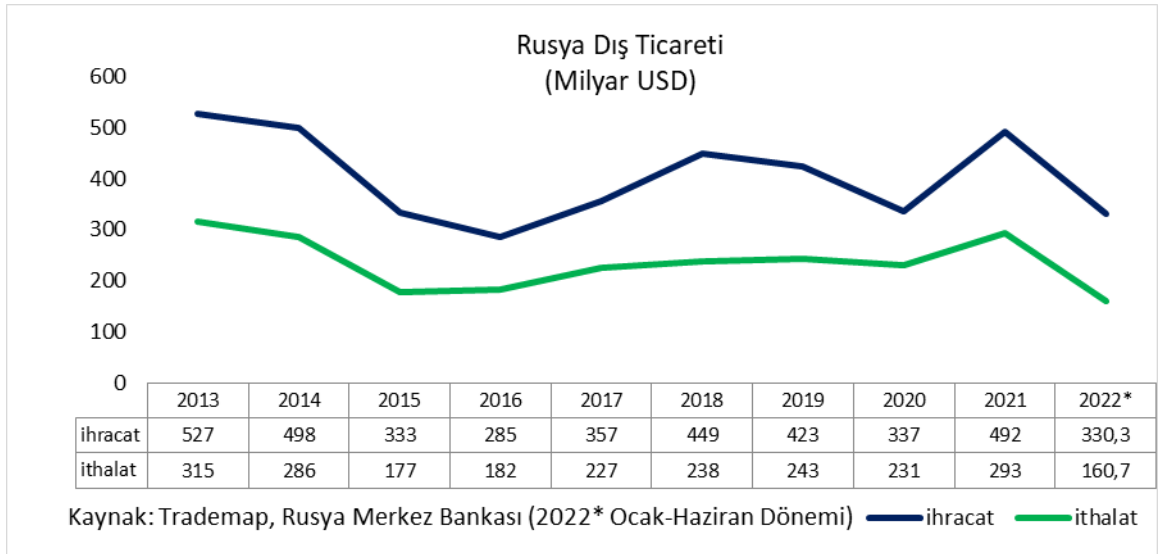
6. DIŞ TİCARETİ

Rusya dış ticareti genellikle fazla vermektedir. Ülke enerji ihracatı sayesinde 100 ile 200 milyar USD aralığında fazla vermektedir. Rusya'nın ihracatı 2015 yılında ekonomik kriz nedeniyle 333 milyar USD'ye gerilemiştir. İhracat 2017 yılında toparlanmaya baŐlamıŐ ve 2018 yılında 449 milyar USD seviyesine yükselmiştir. 2020 yılında ise salgın nedeniyle yeniden 337 milyar USD civarına gerileyen ihracat 2021 yılında %46 artarak 492 milyar USD olarak gerçekteŐerek son yılların en yüksek seviyesine yükselmiştir.

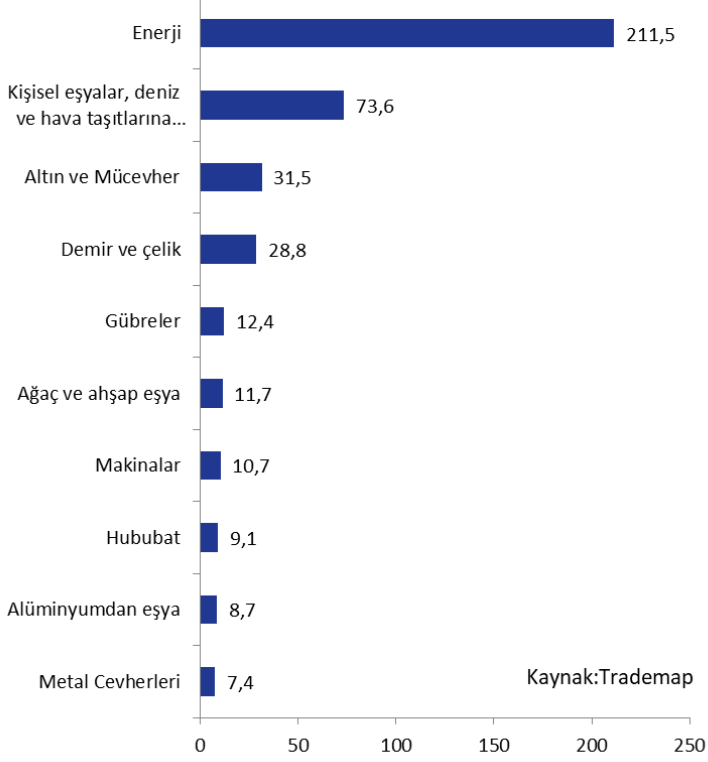
İthalat ise, 2014 yılında 286 milyar USD seviyesinde gerçekteŐtikten sonra takip eden yıllarda gerilemeye baŐlamıŐ ve 2021 yılına kadar 250 milyar USD'yi geçmemiŐtir. 2021 yılında ise ithalat bir önceki yıla göre %27 artarak 293 milyar USD seviyesine yükselmiŐ böylelikle 2013 yılından sonra en yüksek ithalat miktarına ulaŐmıŐtir.

Rusya'nın açıkladığı verilere göre, 2022 yılının Ocak-Haziran döneminde ihracat 303,3 milyar USD, ithalat ise 160,7 milyar USD olarak gerçekteŐmiŐtir.

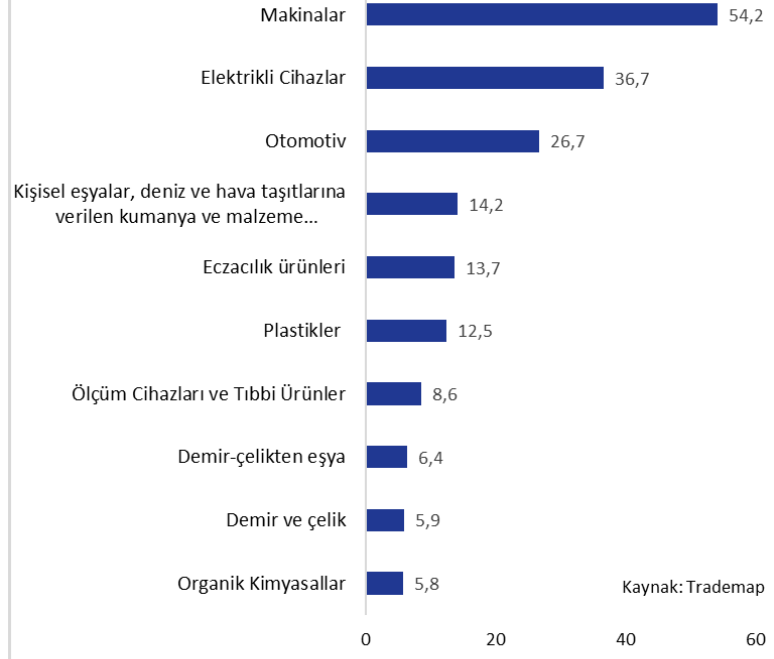
Ürün bazında bakıldığında ise, 2021 verilerine göre Rusya'nın ihracatının %43'ünü enerji sektörü oluşturmaktadır. Bu sektörü kiŐisel eŐyalar, altın ve mücevher ve demir çelik sektörleri takip etmektedir. Bu kalemlerin toplam ihracat içerisindeki payı %27'dir. İthalatta ise, öne çikan sektörler makinalar, elektrikli cihazlar ve otomotiv sektörleridir. Bu sektörlerin Rusya ithalatındaki payı %40'tır.

Rusya'nın İhracatı (2021, Milyar USD)

Rusya'nın İthalatı (2021, Milyar USD)

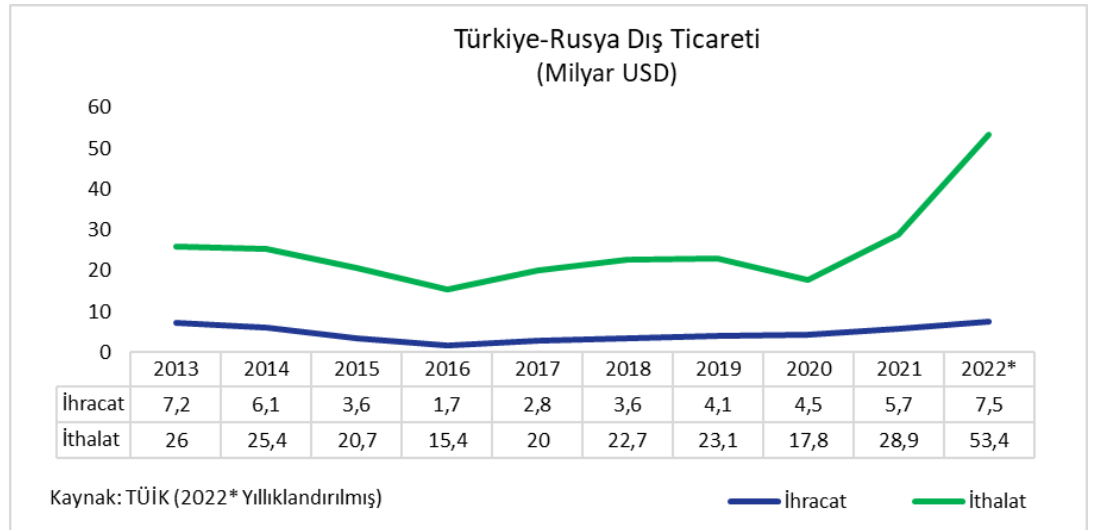
7. TÜRKİYE- RUSYA TİCARETİ

Türkiye Rusya ile olan ticaretinde net ithalatçı konumundadır. Türkiye'nin Rusya'ya ihracatı 2013 yılında 7,2 milyar USD seviyesindeyken, 2016 yılında iki ülke arasında yaşanan siyasi kriz sebebiyle en dip nokta olan 1,7 milyar USD seviyesini görmüştür. İhracat 2020 yılında 4,5 milyar USD'ye yükselse de 2013 yılındaki seviyesini yakalayamamıştır. 2021 yılında ise ihracat bir önceki yıla göre %27 yükselerek 5,7 milyar USD'ye yükselmiştir.

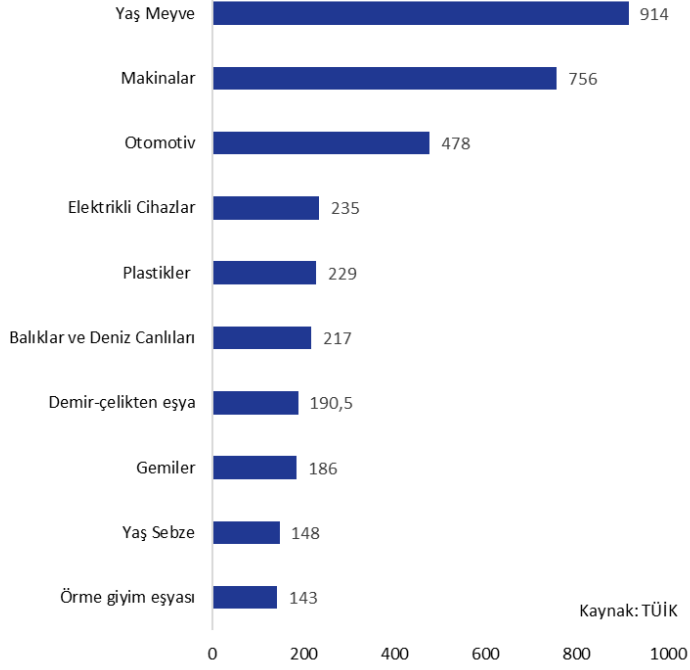
Türkiye'nin Rusya'dan ithalatında ise 2013-2021 yılları arasında ortalama 22 milyar USD ithalat gerçekleştirilmiştir. 2020 yılında salgının da etkisiyle ithalat seviyesi %23 daralarak 17,8 milyar USD seviyesine gerilemiştir. 2021 yılında ise ithalat bir önceki yıla göre %62 artarak 29 milyar USD'ye yükselmiştir.

2022 yılının ilk 9 ayında ihracat bir önceki yılın aynı dönemine kıyasla %43 artarak 5,7 milyar USD seviyesine yükselmiştir. İthalat ise aynı dönemde %121 artarak 20,1 milyar USD'den 44,6 milyar USD'ye yükselmiştir.

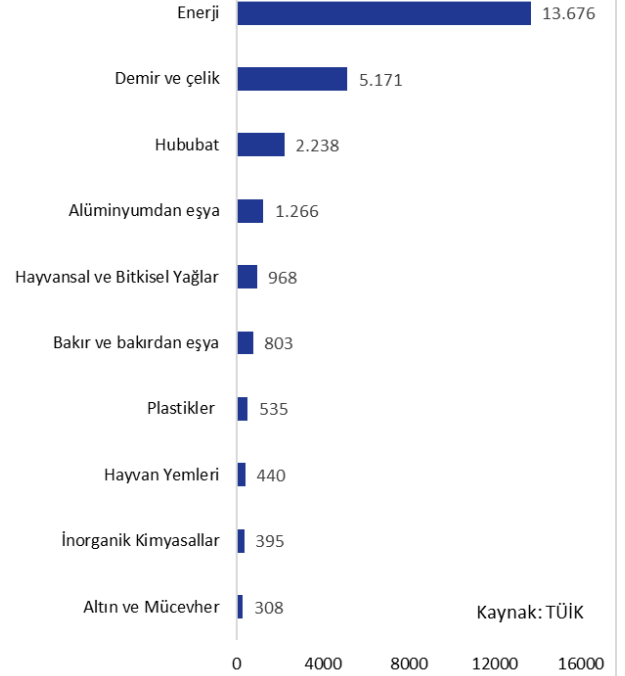
Ürün bazında ise, 2021 verilerine göre Türkiye'nin Rusya'ya olan ihracatında yaş meyve, makinalar ve otomotiv sektörleri öne çıkmaktadır. Bu ürünler ülkeye olan ihracatın %40'ını oluşturmaktadır. İthalatta ise enerji sektörü öne çıkmaktadır. Bahsedilen sektör ülkeden olan ithalatın yaklaşık %50'sini oluşturmaktadır. Bu sektörü, demir-çelik ve hububat takip etmektedir.

Türkiye'nin Rusya'ya İhracatı (2021, Milyon USD, ÖTS)

Türkiye'nin Rusya'dan İthalatı (2021, Milyon USD, ÖTS)

DIŞ EKONOMİK İLİŞKİLER KURULU

Huzur Mahallesi, Azerbaycan Caddesi Skyland Sky Office No: 4
B Blok Kat: 21-22 Seyrantepe 34485 Sarıyer/İstanbul

www.deik.org.tr • info@deik.org.tr

[Twitter](#) [Instagram](#) [LinkedIn](#) [YouTube](#) [Facebook](#) /deikiletisim | www.deik.org.tr